

ЕКОНОМІКА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ENVIRONMENTAL
ECONOMICS

УДК 339.13 : 711.455
JEL Classification F5

Ступень Михайло

д.е.н., професор, декан землевпорядного факультету
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни, Україна
E-mail: zemdek@ukr.net

Хомич Наталія

к.с.-г.н., доцент кафедри туризму
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни, Україна
E-mail: natalyao@meta.ua

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація

За нинішніх умов децентралізації влади та утворення об'єднаних територіальних громад, ефективне функціонування сфери сільського зеленого туризму впливає на усталення економічного піднесення сільських територій, забезпечення зростаючого рівня зайнятості та покращення демографічної ситуації на селі. Тому формується об'єктивна необхідність у вивченні та обґрунтуванні впливу об'єднаних територіальних громад на розвиток сільського зеленого туризму в умовах трансформаційних перетворень.

Дослідження сформовано, ґрунтуючись на використанні системного та холистичного підходів, аналізі та структурному моделюванні, монографічного та абстрактно-логічного методів, даних законодавчої та статистичної бази, а також вивченні науково-теоретичного матеріалу у площині забезпечення й реалізації стратегічних пріоритетів розвитку сільського зеленого туризму в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад.

Обґрунтовано стратегічні пріоритети розвитку сільського зеленого туризму в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад. Розкрито особливості розвитку сільського зеленого туризму. Аргументовано вагомість позитивного іміджу сільських територій для сталого розвитку сільського зеленого туризму в контексті ефективного функціонування об'єднаних територіальних громад. Виокремлено низку першочергових стратегічних завдань, необхідних для реалізації об'єднаними територіальними громадами задля розвитку та ефективного функціонування сільського зеленого туризму. Визначено ряд позитивних ефектів від розвитку сільського зеленого туризму, які сприятимуть соціально-економічному піднесенню сільських територій. Доведено, що розвиток сільського зеленого туризму через призму притаманних йому функцій є джерелом наповнення бюджетів різних рівнів та стимулом для ефективного функціонування об'єднаних територіальних громад, що сприятиме зростанню добробуту сільського населення.

У контексті пропонуваніх стратегічних пріоритетів розвитку сільського зеленого туризму потребує обґрунтування інструментально-методичне наповнення у системі міжвідомчої співпраці та скоординованості державних управлінських структур та об'єднаних територіальних громад у контексті забезпечення сталого розвитку сільських територій через призму ефективного функціонування сфери сільського зеленого туризму.

Ключові слова: стратегія, розвиток, сільський зелений туризм, об'єднані територіальні громади, пріоритети.

Вступ.

Сьогодні особливо актуальним є бачення розвитку майбутнього українського села сформованого самими сільськими жителями на основі місцевих як природних, так і виробничих, та людських ресурсів. Таке бачення може бути сформоване на базі стратегії розвитку, починаючи від локальних громад і до національного рівня. Дану Стратегію має бути націлено на вирішення соціально-економічних, екологічних та етнокультурних проблем сільських місцевостей, вимагаючи чіткого планування на рівні районів та окремих сільських громад [1]. Тому одним із пріоритетів розвитку сільських територій є розвиток сільського туризму в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вагомі здобутки у сфері дослідження проблем розвитку сільського туризму викладені у наукових працях таких вчених, як: В. Васильєв, П. Горішевський, Ю. Губені, Ю. Зінько, В. Липчук, І. Прокопа, М. Рутинський, Н. Ступень, Т. Ткаченко, Г. Черевко та ін. [2–6]. Однак, всі ці наукові напрацювання націлені на розвиток сільського туризму, як окремого виду туристичної індустрії країни. Тому доцільним було б розглядати розвиток сільського туризму, як одного із напрямків стратегії розвитку сільських територій та покращення добробуту українського села.

Варто відмітити, що більшість із вище зазначених вчених у своїх дослідженнях розкривали різні аспекти становлення та розвитку сільського туризму, але, водночас, розкриття сутності об'єднаних громад та сільського туризму, як одного із напрямів в стратегії розвитку сільських територій досі не набуло достатнього теоретичного обґрунтування.

Мета.

Метою статті є наукове обґрунтування стратегічних пріоритетів розвитку сільського зеленого туризму в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад.

Методологія дослідження.

Методологія дослідження ґрунтується на використанні методів та підходів класичної економічної теорії, теорії сталого розвитку та інституціональної теорії. Зокрема, для формування стратегічних пріоритетів застосовано системний та холістичний підходи, метод аналізу та синтезу, метод структурного моделювання; монографічний метод використано для опрацювання останніх досліджень, нормативно-правової бази, статистичної інформації; абстрактно-логічний метод застосовано з метою теоретичного узагальнення та формування пропозицій подальшого розвитку.

Результати.

Очікування перетворень і змін на краще як у сільськогосподарському виробництві, так і в житті сільських громад, на які сподівались мешканці сільської місцевості, не справдились і сьогодні сільські території перебувають у складних умовах. Рівень заробітної плати в сільському господарстві залишається одним з найнижчих серед галузей національної економіки. Частка доходу від сільськогосподарської діяльності в загальному доході сільських домогосподарств продовжує зменшуватись (29,9% – у 2000 р., 10,6% – у 2013 р.). Складні умови життя спричинили безнадійність і недовіру до місцевої влади серед багатьох членів сільських громад. Підходи, що передбачають активну участь, і місцеві ініціативи, спрямовані на вирішення проблем сільських територій, практично відсутні через патерналістську ментальність («держава повинна забезпечити всім необхідним»), з одного боку, та неефективні механізми залучення громадськості до вирішення місцевих питань і непопулярність місцевого самоврядування серед населення, з іншого.

Всі ці фактори спонукають міграцію (особливо молоді) до міст чи на заробітки за кордон. У результаті переїзду сільської молоді до міст кількість сільського населення в абсолютному виразі скоротилася протягом 2001–2013 років на 1,7 млн чол. [7]. Політика попередніх та нинішнього

урядів у сфері підтримки розвитку сільських територій була майже повністю зосереджена на заходах стимулювання зростання та забезпечення ефективності сільськогосподарського виробництва або на розвитку регіональної інфраструктури.

За нинішніх умов господарювання на ефективність функціонування багатьох територіальних утворень впливає саме розвиток сільського зеленого туризму, що дозволяє досягнути історико-культурного та соціально-економічного відродження сільських територій. Безумовно, розвиток сільського зеленого туризму набуває істотної ваги не лише для об'єднаних територіальних громад, а й, передусім, для туристів, яким гарантується енергійне сільське дозвілля, екологічно безпечне харчування, місцевий колорит спілкування, ознайомлення із культурною спадщиною, звичаями, оволодіння новими майстерностями, перебування на свіжому повітрі тощо.

У контексті територіального розвитку сільський зелений туризм дозволяє одержувати додаткові надходження до бюджету та доходи простим селянам, розвинути інфраструктурне забезпечення, відновити та зберегти культурні надбання тощо, адже сільські території України – це не лише місце виробництва, але й проживання і роботи значної частини населення.

До теперішнього часу незначна увага приділялась (або взагалі не приділялась) покращенню соціально-економічних умов та добробуту сільських жителів. Це свідчить про відсутність в Україні економічної та соціально-політичної основи для підтримки понад 30% населення країни.

Нова парадигма політики сільського розвитку України повинна зосереджуватись на прояві ініціатив у розв'язанні власних проблем та на підтримці заохочення громад до саморозвитку на основі місцевих ресурсів, як природних, так і людських, і виробничих. Тому важливим є створення нових робочих місць в сільській місцевості як в неаграрній сфері в результаті розвитку приватного бізнесу на селі, так і в сільському господарстві, завдяки диверсифікації сільськогосподарського виробництва в напрямку виробництва більшої кількості органічної продукції та продукції із високою доданою вартістю.

Передумовою для успішного розвитку нового бізнесу і створення нових робочих місць у сільській місцевості має бути покращення громадської інфраструктури – транспортне забезпечення, постачання електроенергії і водопостачання, а також покращення надання таких державних послуг, як освіта, охорона здоров'я і медична допомога. Політика розвитку села має краще враховувати місцеві потреби і стимулювати місцеві ініціативи завдяки децентралізації структур, відповідальних за прийняття рішень на селі, повноваження яких стають більш широкими у зв'язку із проведенням реформ із утворенням об'єднаних громад.

Нами в цій статті розглядається один із аспектів сталого розвитку громади, такий, як формування привабливого туристичного продукту на основі місцевих унікальних традицій, природних ресурсів та навчання молоді веденню сільського та аграрного туристичного бізнесу.

Основою сталого розвитку території сільської громади є такий розвиток сільського господарства і харчової промисловості, який не повинен відбуватися на шкоду довкіллю і клімату, якщо ми хочемо зберегти довгостроковий виробничий потенціал і залишити сільські території привабливими для життя, роботи і відпочинку. З досвіду країн Європейської співдружності застосування технологій ведення органічного землеробства та тваринництва, які є найменш шкідливими для наявних ресурсів, сприяло зміцненню сталого розвитку сільського господарства [7]. Зрозумілим є те, що ефективне і стале управління природними ресурсами додатково стимулює і попереджає їх виснаження і дегенерацію, а також забезпечує енергетичну заощадливість та ефективність в сільському господарстві. Запровадження підходів екосанітарії також сприяє наближенню комфортності проживання мешканців сільських територій до умов, сприятливих для розвитку зацікавлення туристів.

Отже, підтримання життєдіяльності сільських територій, підвищення доходів сільського населення та поліпшення соціально-демографічної структури села за рахунок диверсифікації економіки сільських територій, господарської діяльності населення, розвитку інфраструктури та сільського простору як рекреаційного ресурсу, покращення життєвих умов і добробуту сільських

жителів, надання їм кращого доступу до базових послуг, підвищення мотивації та спроможності до участі у процесах місцевого розвитку.

Виходячи із цих міркувань, необхідно здійснити наступні пріоритетні заходи:

- 1) розвиток економіки сільських територій шляхом стимулювання неаграрних видів діяльності, поширення інноваційних продуктів, бізнес-мереж, маркетингових проектів;
- 2) розбудову туристичного потенціалу сільської місцевості для сільського і аграрного туризму; використання лісових, водних та інших природних ресурсів для рекреаційних послуг;
- 3) розвиток інфраструктури села з розширенням базових послуг для економіки сільських територій та сільського населення з наголосом на розбудову комунікаційних та інформаційних мереж;
- 4) відродження та розвиток села, збереження та поліпшення сільської культурної спадщини як активу місцевого розвитку;
- 5) підвищення рівня знань та практичних навичок сільського населення для організації та комерціалізації неаграрних видів діяльності на селі.

При здійсненні усіх цих заходів можемо отримати певні результати розвитку сільських територій:

- зростання можливостей сільських територіальних громад інвестувати у розвиток свого людського капіталу та місцевої інфраструктури;
- розширення сфери прикладання праці та збільшення доходів сільського населення;
- збереження сільської місцевості як якісної просторової бази для розвитку сільського господарства, агроландшафтів і життєвого середовища для майбутніх поколінь;
- розширення можливостей для розвитку аграрного і сільського туризму, інших видів економічної діяльності;
- досягнення мультиплікативного ефекту зростання доходів на селі від надання ключових послуг за місцем проживання населення.

Тому, сільський туризм для України є одним із способів розвитку об'єднаних територіальних громад, що дає змогу вирішити ряд проблем сільських територій. Це різновид туризму, що включає відпочинок в сільській місцевості з акцентами на сільське господарство та збереження й відновлення природи. Для створення в сільській місцевості туристичного продукту потрібні зусилля багатьох людей: власників садиб, місцевих майстрів, представників сфери послуг, громадськості та місцевого самоврядування, які будуть створювати та реалізовувати продукт сільського туризму, що призведе до всебічного розвитку села за рахунок ефективного використання ресурсів. Сюди буде входити також транспортування учасників сільського туризму, їх харчування, ночівля, екскурсійне забезпечення, проведення культурно-розважальних заходів. Деякі із цих завдань можуть здійснити місцеві підприємці. Сувенірною продукцією забезпечуватимуть народні майстри, а місцеві жителі організують харчування екологічно чистими продуктами з власних присадибних ділянок.

Загалом, усі форми сільського туризму мають хороші перспективи розвитку, тому що відпочинок у селі має очевидні переваги, оскільки поєднує інтереси власників садиб, сільської громади і туристів. Перевагами для власників садиб є: додатковий дохід; особистий розвиток родини; використання вільних засобів господарства; естетичний і культурний розвиток членів сім'ї; активізація діяльності селянської родини. Для сільської громади це: підвищення рівня зайнятості; активізація торгівлі; збереження і розвиток культурної, історичної спадщини села; розвиток інфраструктури села; активізація діяльності сільської громади. Для самого ж туриста – це активний відпочинок «на природі»; навчання виробництву продукції на селі, набуття нових умінь; вживання натуральних страв; пізнання культури регіону; безпосереднє спілкування з місцевими жителями.

Щодо самого ж сільського туризму, то тут є всі умови для його розвитку: привабливе розташування; мальовничість природного пейзажу; сільський тип місцевості; забудови місцевості; чиста незабруднена природа; наявність належної інфраструктури.

Передусім сільський туризм розширює сферу зайнятості сільського населення і дає селянам

додатковий заробіток, розширюючи можливості зайнятості не тільки у виробничій сфері, але й у сфері обслуговування. Досвід також показує, що сім'ї, зайняті у сфері сільського туризму, з метою максимального задоволення потреб відпочиваючих диференціюють свою діяльність: удосконалюють структуру посівів на огородах, розширюють овочево-фруктовий асортимент, вигодовують домашніх тварин, заводять тепличне господарство, займаються мисливством, бджільництвом, рибальством. До переваг сільського туризму можна віднести і те, що його розвиток спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, сіл у цілому та стимулює розвиток соціальної інфраструктури [8].

Тому можемо сказати, що сільський туризм передбачає вдосконалення стратегії розвитку сільських територій та підвищення ролі влади на місцях, про що переконливо свідчить європейський досвід. Місцева влада та інші структури по всій Європі розглядають питання розвитку сільських територій як пріоритетний напрямок своєї діяльності в контексті інтеграції з іншими аспектами сільського життя. Сільський зелений туризм в даний час дуже популярний в Європі в силу дії наступних факторів [9]: зростання мобільності громадян за рахунок збільшення кількості особистого транспорту; більш ефективної організації вільного часу (вихідні, більш часті і короткі канікули); зростання динамічності і рівня стресів у сучасного міського життя; різноманітності і збільшення якості послуг, пропонованих власниками туристичних структур в сільській місцевості, їх спеціалізації; орієнтації туристів на невеликі і комфортабельні структури для розміщення, в яких панує сімейна атмосфера; активного проведення часу поза міськими зонами (екскурсії, прогулянки, специфічні види спорту); підвищеного інтересу до культурних цінностей, традицій, місцевих свят.

Таким чином подолання соціально-економічних проблем в об'єднаних територіальних громадах можливе за рахунок розвитку сільського туризму. Тому саме розвиток сільської місцевості повинен спиратись на Стратегію і враховувати низку таких чинників, як: послуги та інфраструктура у сільській місцевості, наявність необхідної робочої сили, ініціативи та дії сільських громад. Всі вони істотно впливають на ефективність місцевої економіки сільських територій. Акцент має робитися, передусім, на місцеві активи та знання. Стратегія повинна заохочувати застосування підходу до розвитку сільської місцевості, який базується на основі ініціативи громад із залученням центральних, регіональних і місцевих органів влади та інших зацікавлених осіб на сільських територіях [7; 10].

Як бачимо, сільський туризм є важливим напрямом розвитку об'єднаних територіальних громад і самозайнятості сільського населення, що сприяє вирішенню проблем села. Однак, для стабільного розвитку сільського туризму необхідна реалізація Стратегії, яка мала б здійснюватись із застосуванням наступних заходів та завдань:

1. Переглянути нормативно-правову базу щодо реєстрації і розвитку неаграрних видів діяльності на селі.
2. Розробити та впровадити пілотні проекти зі стимулювання неаграрних видів діяльності та підтримки мікропідприємництва в сільській місцевості за напрямками: сільський і аграрний туризм, біоенергетика, рибництво, деревообробка, будівництво тощо, а також із розвитку телекомунікаційної інфраструктури.
3. Підтримати господарюючі суб'єкти щодо збереження, модернізації і створення місцевих інфраструктурних об'єктів з метою розширення базових послуг для економіки сільських територій і сільського населення, відродження і розвитку села.
4. Розробити та впровадити цільові ініціативи, щодо дистанційного навчання дорослого сільського населення та формування мережі інформаційно-консультативного забезпечення розвитку несільськогосподарської діяльності.
5. Провести подальше розширення програм та ареалу навчання, якісне оновлення знань та практичних навичок сільського населення, накопичення соціального капіталу для диверсифікації економічної діяльності на селі та джерел особистих доходів сільських мешканців.
6. Розширити та урізноманітнити підтримку проектів зі стимулювання неаграрних видів

діяльності на селі, розбудови інфраструктури, збереження та реконструкції сільської культурної спадщини.

7. Сприяти ініціативам та партнерствам за участі місцевих сільських громад, підприємств, органів державної влади та місцевого самоврядування, представників громадянського суспільства.

8. Ініціювати створення міжвідомчого координаційного органу з питань сільського розвитку й покласти на нього координацію діяльності з розробки, управління та моніторингу політики сільського розвитку. Створити місцеві центри розвитку сільських територіальних громад як громадські організації з консолідації селян та ресурсів для спільного розвитку місцевого господарства та фінансування місцевих проєктів.

9. Розробити на національному рівні навчальні програми, системи моніторингу та звітності діяльності сільських територіальних громад.

10. Використати результати впровадження пілотних ініціатив з метою поліпшення умов управління реалізацією механізмів підтримки для інших регіонів та громад на території країни.

11. Поширити результати пілотних проєктів з розвитку сільських територіальних громад.

Тож, підсумовуючи все вищезазначене та зважаючи на Державну стратегію регіонального розвитку до 2020 року, варто виокремити низку першочергових стратегічних завдань, необхідних для реалізації об'єднаними територіальними громадами задля розвитку та ефективного функціонування сільського зеленого туризму, які в підсумку також сприятимуть сталому розвитку сільських територій (рис. 1).

Рис. 1. Стратегічні завдання об'єднаних територіальних громад у сфері розвитку сільського зеленого туризму*

*Джерело: сформовано автором на основі [11–15].

Підсумовуючи викладене, можемо сказати, що сільський туризм є одним із напрямів соціально-економічного розвитку сільських територій та об'єднаних територіальних громад. Тому, цей розвиток потрібно формувати разом з відповідною стратегією, яка передбачатиме розвиток українського села та добробут його мешканців. Саме на сільський туризм потрібно робити акцент при вирішенні соціально-економічних, культурних та екологічних проблем сільської місцевості.

Обов'язково потрібно використати досвід розвинених країн і пам'ятати, що єдиного «рецепту успіху» не існує.

Висновки і перспективи.

Таким чином, можна стверджувати про безумовний вплив об'єднаних територіальних громад на розвиток сільського зеленого туризму. Поряд з тим, можемо говорити і про обернений вплив, що полягатиме у сприянні ефективному функціонуванню об'єднаних територіальних громад через наповнення бюджету, зростання кількості робочих місць, інфраструктурне наповнення, регенерацію історико-культурної спадщини тощо. Однак, через нинішнє становище ОТГ, вони наразі не в змозі забезпечити стрімкий та ефективний розвиток сільського зеленого туризму, адже існує низка бар'єрів у цьому контексті, зокрема, й недосконала законодавча база у сфері розвитку сільського зеленого туризму, що потребує посиленого контролю з боку держави за діяльністю ОТГ у цьому напрямі, розробки та реалізації на локальному рівні нової концепції регіонального економічного зростання в якості дієвого напрямку співпраці та координації об'єднаних територіальних громад з органами державної влади, зростання рівня відповідальності ОТГ перед сільським населенням територіальних утворень тощо.

Список використаних джерел

1. Кудінова І.П. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні. *Науковий вісник НУБіП України*. Вип. 163. Частина 1. 2011. С. 51–57.
2. Горішевський П., Васильєв В., Зінько Ю. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2003. 148 с.
3. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм. Київ : Знання, 2006. 150 с.
4. Осипова М. Світовий досвід організації туризму. Одеса : Центр розвитку та правової підтримки села, 2009. 56 с.
5. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг. Київ : Знання, 2008. 661 с.
6. Липчук В.В., Липчук Н.В. Агротуризм: організаційно-економічні засади розвитку: монографія. Львів : СПОЛОМ, 2008. 160 с.
7. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 роки. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16025>. (дата звернення: 01.10.2018).
8. Пінчук Т.А. Агротуризм як форма підприємництва у сільській місцевості. *Науковий вісник УжНУ*. 2009. Вип. 28. С. 49–53.
9. Малік М.Й., Забуранна Л.В. Сільський аграрний туризм як чинник розвитку сільських територій України. *Міжнародний науково-виробничий журнал*. 2012. Вип. 5. С. 110–115.
10. Ступень Н.М. Формування організаційно-економічного інструментарію забезпечення державної політики розвитку сільського туризму в Україні. *Економічний дискурс*. 2018. № 2. С. 81–91.
11. Про туризм: Закон України. / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>. (дата звернення: 03.10.2018)
12. Bansal S., Kumar J. Ecotourism for Community Development: A Stakeholder's Perspective in Great Himalayan National Park. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development*. 2(2). 2011. P. 31-40.
13. Бабікова К.О. Сучасний стан і тенденції розвитку агротуризму в Івано-Франківській області. *Збалансоване природокористування*. 2013. № 4. С. 43–47.
14. Трухачев А.В. Концептуальные основы государственной политики развития сельского туризма: дис. д-ра экон. наук: 08.00.05 / Санкт-петербургский государственный экономический университет. Санкт-петербург, 2016. 341 с.
15. Івашина Л.П. Роль об'єднаних територіальних громад у розвитку сільського зеленого туризму. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 3(34). С. 143–148.

Статтю отримано: 11.10.2018 / Рецензування 27.11.2018 / Прийнято до друку: 21.12.2018

Myhaylo Stupen

Dr.Sc. (in Economics), Professor, Dean of the Faculty
Faculty of Land Management
Lviv National Agrarian University
Dubliany, Ukraine

E-mail: zemdek@ukr.net

Natalia Khomych

Ph.D. (in Agricultural Sciences), Assistant Professor
Department of Tourism
Lviv National Agrarian University
Dubliany, Ukraine

E-mail: natalyao@meta.ua

STRATEGY OF RURAL GREEN TOURISM DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF THE FUNCTIONING OF JOINT TERRITORIAL GROUPS

Abstract

In the current conditions of decentralization of power and the formation of united territorial communities, the effective functioning of the sphere of rural green tourism affects the strengthening of the economic recovery of rural areas, ensuring the growing level of employment and improving the demographic situation in the countryside. Therefore, an objective need is formed to study and substantiate the influence of the united territorial communities on the development of rural green tourism in the context of transformational transformations.

The research is formed based on the use of systemic and holistic approaches, the method of analysis and synthesis, the method of structural modeling, data from the legislative and statistical base, and the study of scientific and theoretical material in the plane of ensuring and implementing the strategic priorities of rural green tourism in the functioning of the united territorial communities.

Reasonable strategic priorities for the development of rural green tourism in the functioning of the united territorial communities. The features of the development of rural green tourism are revealed. The importance of the positive image of rural areas for the sustainable development of rural green tourism in the context of the effective functioning of the united territorial communities is argued. A number of priority strategic tasks necessary for the implementation by the united territorial communities for the development and effective functioning of rural green tourism are highlighted. A number of positive effects from the development of rural green tourism, which will contribute to the social and economic recovery of rural areas. It is proved that the development of rural green tourism through the prism of its inherent functions is a source of filling the budgets of various levels and a stimulus for the effective functioning of the united territorial communities, which will contribute to the growth of well-being of the rural population.

In the context of the proposed strategic priorities for the development of rural green tourism it requires substantiation of instrumental and methodological content in the system of inter-agency cooperation and coordination of state management structures and united territorial communities in the context of ensuring sustainable development of rural areas through the prism of the effective functioning of the sphere of rural green tourism.

Keywords: strategy, development, rural green tourism, united territorial communities, priorities.

References

1. Kudinova, I.P. (2011). Perspektivy rozvytku silskoho zelenoho turyzmu v Ukraini [Prospects for the development of rural green tourism in Ukraine]. *Naukovyi visnyk NUBiP Ukrainy [Scientific Bulletin of NUBiP of Ukraine.]*, 163, 1, 51–57. [in Ukrainian]
2. Horishevskiy, P., Vasyliiev, V., & Zinko, Yu. (2003). *Silskyi zelenyi turizm: orhanizatsiia nadannia posluh hostynnosti [Rural green tourism: organization of provision of hospitality services]*. Ivano-Frankivsk: Misto NV. [in Ukrainian]
3. Rutynskiy, M.Y., & Zinko, Yu.V. (2006). *Silskyi turizm [Rural tourism]*. Kyiv: Znannja. [in Ukrainian]
4. Osypova, M. (2009). *Svitovyi dosvid orhanizatsii turyzmu [World experience of tourism organization]*. Odesa: Centr rozvytku ta pravovoyi pidtrymky sela. [in Ukrainian]
5. Malska, M.P., Antoniuk, N.V., & Hanych, N.M. (2008). *Mizhnarodnyi turizm i sfera posluh [International tourism and services]*. Kyiv: Znannja. [in Ukrainian]

6. Lypchuk, V.V., & Lypchuk, N.V. (2008). *Ahroturyzm: orhanizatsiino-ekonomichni zasady rozvytku: monohrafiia* [Agritourism: organizational and economic foundations of development: monograph]. Lviv: SPOLOM. [in Ukrainian]
7. Yedyna kompleksna stratehiia rozvytku silskoho gospodarstva ta silskykh terytorii na 2015–2020 roky. minagro.gov.ua. Retrieved from <http://minagro.gov.ua/node/16025>. [in Ukrainian]
8. Pinchuk, T.A. (2009). Ahroturyzm yak forma pidpriemnytstva u silskiy mistsevosti [Farm tourism as a form of entrepreneurship in rural areas]. *Naukovyi visnyk UzhNU* [Scientific Bulletin of Uzhgorod National University], 28, 49–53. [in Ukrainian]
9. Malik, M.Y., & Ziburanna L.V. (2012). Silskiy ahramnyi turyzm yak chynnyk rozvytku silskykh terytoriy Ukrainy [Rural agrarian tourism as a factor in the development of rural territories of Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovy-vyrobnychy zhurnal* [International Scientific and Production Magazine], 5, 110–115. [in Ukrainian]
10. Stupen, N.M. (2018). Formuvannya orhanizatsiino-ekonomichnoho instrumentariiu zabezpechennia derzhavnoi polityky rozvytku silskoho turyzmu v Ukraini [Formation of organizational and economic tools for ensuring state policy of rural tourism development in Ukraine]. *Ekonomichniy dyskurs* [The economic discourse], 2, 81–91.
11. Zakon Ukrainy «Pro turyzm». Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>. [in Ukrainian]
12. Bansal, S., & Kumar, J. (2011). Ecotourism for Community Development: A Stakeholder's Perspective in Great Himalayan National Park. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development*. 2(2), 31-40. [in Ukrainian]
13. Babikova, K.O. (2013). Suchasnyi stan i tendentsii rozvytku ahroturyzmu v Ivano-Frankivskii oblasti [Current status and trends of agro tourism in Ivano-Frankivsk region]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannya* [Balanced Natural Resources], 4, 43–47. [in Ukrainian]
14. Truhachev, A.V. (2016). Kontseptualnye osnovy hosudarstvennoi polityky razvytyia selskoho turyzma. Doctoral dissertation. St.Peterburg State economy university, St.Peterburg. [in Russian]
15. Ivashyna, L.P. (2017). Rol obiednanykh terytorialnykh hromad u rozvytku silskoho zelenoho turyzmu [The role of united territorial communities in the development of rural green tourism]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannya* [Public Administration and Local Self-Government], 3(34), 143–148. [in Ukrainian]

Received: 10.11.2018 / Review 11.27.2018 / Accepted 12.21.2018

